

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Žametasti kozliček (*Trichoferus campestris*)

Dr. Andreja Kavčič, Oddelek za varstvo gozdov,
Gozdarski inštitut Slovenije (andreja.kavcic@gozdis.si)

Žametasti kozliček

LATINSKO IME

Trichoferus campestris

RAZŠIRJENOST

Žametasti kozliček je domoroden v Aziji. Njegov naravni areal sega od Japonske in ruskega Daljnega vzhoda na vzhodu, preko Kitajske in držav centralne Azije do evropskega dela Ruske federacije na zahodu. Človek je *T. campestris* vnesel zunaj tega območja v nekatere države V Evrope (Češka, Madžarska, Moldavija, Poljska, Romunija, Slovaška, Ukrajina) in v Severno Ameriko (ZDA, Kanada). Najdbe te vrste se ves čas pojavljajo na novih območjih in v vzhodni Evropi se vrsta opazno širi proti vzhodu.

GOSTITELJI

Kot gostitelji žametastega kozlička so bile opisane vrste iz več kot 40 rodov listavcev in iglavcev. Hrošči naselijo oslabela in poškodovana pa tudi zdrava drevesa, predvsem vrste iz rodov *Malus* (jablane), *Morus* (murve), *Pyrus* (hruške) ter navadno robinijo (*Robinia pseudoacacia*), lahko pa tudi koščičarje (*Prunus* spp.), breze (*Betula* spp.), jesene (*Fraxinus* spp.), smreke (*Picea* spp.), bore (*Pinus* spp.), vrbe (*Salix* spp.), jelše (*Alnus* spp.), vrste iz rodu *Sorbus* (jerebika, mokovec) in druge. *T. campestris* naj bi prednostno izbiral srednje veliko do veliko drevice.

OPIS

Žametasti kozliček je temno rjav do rjavkasto oranžen hrošč s podaljšanim telesom. Noge in antene so nekoliko svetlejšje. V dolžino meri 11–20 mm in skoraj tako dolge so tudi antene. Na pokrovcih ima kratke zlato rjave dlačice, ki so neenakomerno razporejene in dajejo hrošču žametast videz (Slika 1). Iz ovalnih jajčec (1,9 x 0,6 mm) se razvijejo belo rumene ličinke, ki zrastejo do 30 mm v dolžino (Slika 2). Ličinke imajo temno rjavo glavo in obustni aparat, posamezni telesni segmenti pa so nekoliko nabrekli. Buba je belkasta z nakazanimi okončinami in značilno zavitim antenami. Navadno ima žametasti kozliček eno generacijo na leto, v hladnejših okoljih pa razvoj od jajčeca do odraslega hrošča lahko traja tudi več kot dve leti. Hrošči se pojavijo med junijem in avgustom (na nekaterih območjih že aprila ali maja), so nočno aktivni in se ne hranijo. Oplojena samica jajčeca odloži na skorjo debela in debelejših vej. Izlegle ličinke se pregrizejo skozi skorjo do kambija, kjer se hranijo z njim in lesom tik pod njim. V hladnem delu leta ličinka preide v stanje mirovanja. Prezimi v rovu oz. v bublnici v

lesu, spomladi pa se zabubi. Poleti se iz bube razvije odrasel hrošč. *T. campestris* lahko razvoj konča tudi v suhem lesu.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

Ličinke žametastega kozlička se hranijo s kambijem in lesom tik pod skorjo, pri čemer pod gostiteljevo skorjo izjedajo rove (Slika 3). To je za gostitelja mehanska poškodba, posledica katere je moten pretok vode in hranilnih snovi. Drevesa, ki jih je napadel žametasti kozliček, imajo redko krošnjo in porumenelo listje, ki prezgodaj odpade. Prizadeti gostitelji vidno hira in na koncu propade. Poškodovana drevesa so zaradi slabšega fiziološkega stanja bolj dovzetna za druge škodljivce in bolezni ter neugodne dejavnike nežive narave. Ko hrošč *T. campestris* zapusti drevo, v skorji debela oz. veje ostane odprtina, ob kateri je lahko črvina. Zelo podobne simptome in znake na gostiteljih povzročajo tudi nekatere druge vrste kozličkov.

VPLIV

Žametasti kozliček bi potencialno lahko zelo negativno vplival na pridelavo sadja (zmanjšan pridelek, izguba rodnihih dreves), lesno proizvodnjo ter gradbeništvo (slabša kvaliteta lesa). V urbanih območjih napadena drevesa lahko izgubijo socialno funkcijo in so tveganje za poškodbe infrastrukture in druge lastnine ter življenja ljudi in živali (zlomi večjih vej, odmiranje in podiranje dreves). Eden pogostejših načinov vnosa žametastega kozlička na nova območja je trgovina z leseno pakirno embalažo (palette, zaboji), vrsta pa se lahko širi tudi z lesom (okrogel les, žagan les, drva), rastlinami za sajenje ter po naravni poti, t.j. z letenjem. Najučinkovitejši ukrep proti žametastemu kozličku je uničenje napadenega (dela) gostitelja.

MOŽNE ZAMENJAVE

Žametastemu kozličku je po biologiji in videzu podobnih več drugih vrst kozličkov, katerih razvoj poteka v lesu različnih vrst lesnatih rastlin, med drugim hišni kozliček, *Hylotrupes bajulus* (Slika 4). Vrsto *T. campestris* lahko od drugih vrst zanesljivo ločimo na podlagi najdenih odraslih hroščev in njihovih morfoloških značilnosti oz. z ustreznimi molekularnimi metodami.

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,
obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali
o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: Odrasel žametasti kozliček, *Trichoferus campestris*
(foto: Boris Loboda, <http://ukrbin.com/>)

Slika 2: Ličinka *T. campestris* (foto: Vasily Grebennikov, CFIA,
<http://v3.boldsystems.org/>)

Slika 3: Uničeno leseno stavbno pohištvo zaradi žametastega
kozlička (vir: Minnesota Department of Agriculture)

Slika 4: Odrasel hišni kozliček, *Hylotrupes bajulus* (foto: Heinrich
Krummen, Bugwood.org)

Publikacija je nastala v okviru projekta LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga financirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru Javne gozdarske službe GIS.

